

Organizacija naplate poreza i neporeznih prihoda na lokalnoj razini

Horovskij, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:207856>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

PRAVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
STUDIJSKI CENTAR ZA JAVNU UPRAVU I JAVNE FINACIJE
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI POREZNI STUDIJ

VALENTINA HOROVSKIJ

ORGANIZACIJA NAPLATE POREZA I NEPOREZNIH PRIHODA NA LOKALNOJ
RAZINI

ZAVRŠNI RAD

JASMINA DŽINIĆ, izv. prof. dr. sc.

Zagreb, 2024.

SAŽETAK:	5
1. UVOD	6
1.1. Predmet i cilj rada	6
1.2. Metode rada	7
1.3. Struktura rada	7
2. ORGANIZACIJA	8
3. TERITORIJALNA ORGANIZACIJA HRVATSKE	9
4. POSLOVI JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE I LOKALNI POLITIČKO-UPRAVNI SUSTAV	11
4.1. Samoupravni djelokrug općine, grada i županije	11
4.2. Upravna tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave	12
5. FINANCIRANJE JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE SAMOUPRAVE	14
5.1. Decentralizacija financiranja lokalne samouprave	14
5.2. Proračun i izvori prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	15
5.3. Utvrđivanje i naplata poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	17
5.4. Lokalni porezi i odluke o lokalnim porezima	18
6. ANALIZA NA PRIMJERU GRADOVA	22
6.1. Grad Zagreb	22
6.2. Grad Komiža	32
7. ANALIZA NA PRIMJERU OPĆINA	35
7.1. Općina Viškovo	35
7.2. Općina Cijvljane	43
8. KOMPARATIVNA ANALIZA GRADOVA I OPĆINA	46
9. ZAKLJUČAK	49
POPIS LITERATURE:	51

Ja, Valentina Horovskij pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima od onih navedenih u radu.

Valentina Horovskij, v.r.

SAŽETAK:

Država je organizacija koja zahtjeva dobro organiziranje, ali i dobar produkt tog organiziranja odnosno ustroj, strukturu i poredak. Radi lakšeg upravljanja i ostvarivanja ciljeva države, uspostavljaju se teritorijalne organizacije kojima se daju određene ovlasti. Teritorijalna organizacija Republike Hrvatske temelji se na načelu decentralizacije. Decentralizacija obuhvaća jačanje neovisnosti nižih razina vlasti, odnosno lokalne i područne (regionalne) samouprave. Lokalne jedinice imaju vlastite izvore prihoda kojima u okviru svog samoupravnog djelokruga slobodno raspolažu, to su porezi i drugi neporezni prihodi. Isti se ubiru i naplaćuju u upravnim tijelima lokalnih jedinica i u Poreznoj upravi. Za ubiranje i naplatu lokalnih poreza i neporeznih prihoda potrebna je dobra organizacija kroz ustrojstvo upravnog tijela, podjelu poslova i ovlasti. Stoga gradovi i općine donose odluke o lokalnim porezima u kojima ovlasti ubiranja lokalnih poreza mogu prenijeti na Poreznu upravu te odluku o ustrojstvu i djelokrugu gradskog odnosno općinskog upravnog tijela u kojoj odlučuju o unutarnjem ustrojstvu i poslovima upravnog tijela. U radu je prikazana organizacija upravnih tijela te način ubiranja poreza u gradovima Zagreb i Komiža te općinama Viškovo i Cijvljane. Navedene lokalne jedinice odabrane su za analizu s obzirom na broj stanovnika svake pojedine jedinice pa se zato iz komparacije predmetnih lokalnih jedinica može zaključiti da veći broj stanovništva utječe na ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela te na broj radnih mjesta i zaposlenih osoba u upravnom tijelu pojedine lokalne jedinice.

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Teritorijalna organizacija suvremenih država počiva na načelima decentralizacije, što obuhvaća političku, upravnu i financijsku neovisnost nižih razina vlasti. U decentraliziranim državama veliku važnost imaju lokalni i regionalni porezi. Lokalne i regionalne vlasti definiraju svoje poreze, a prihodi od tih poreza služe za financiranje rashoda i zadovoljavanje socijalnih potreba ljudi, uređenje općina i gradova i ostalih aktivnosti od značaja za lokalnu i regionalnu samoupravu.¹

Cilj ovoga rada je predstaviti i usporediti organizaciju naplate lokalnih poreza i neporeznih prihoda gradova i općina to jest lokalnih jedinica različite veličine. Odnosno, kakvo je unutarnje ustrojstvo upravnog tijela jedinice, koliko ima zaposlenih, koji su nazivi radnih mjesta, koje poslove obavlja i slično.

Lokalne jedinice koje su predmet ovoga rada su grad Zagreb, grad Komiza, općina Viškovo te općina Civljane. Navedene lokalne jedinice odabrane su za analizu s obzirom na broj stanovnika prema Popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine Državnog zavoda za statistiku². Kao usporedni primjeri na strani gradova su Grad Zagreb kao glavni grad Republike Hrvatske, a ujedno i grad sa najviše stanovnika ukupno 767 131 te s druge strane Grad Komiza na otoku Visu sa najmanje stanovnika, svega 1 394. Dok su na strani općina Općina Viškovo sa 16 084 stanovnika što ju čini najmnogoljudnijom općinom Republike Hrvatske te s druge strane kao najmanja općina prema broju stanovnika, Općina Civljane sa svega 171 stanovnika.

¹ Tidlačka M., Lokalni i regionalni porezi u Republici Hrvatskoj, Diplomski rad, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2021., dostupno na: <https://repozitorij.unios.hr>, pristupljeno dana 02.09.2024.

² Republika Hrvatska - Državni zavod za statistiku – Popis 2021. dostupno na: <https://dzs.gov.hr>, pristupljeno dana 19.11.2022.

1.2. Metode rada

Prilikom izrade ovog rada korištene su mnoge metode rada kao što su metoda analize, sinteze, klasifikacije, apstrakcije, kompilacije, a najviše komparacije. Za prikupljanje podataka korištena je metoda “za stolom”, a literatura je prikupljena s interneta, znanstvenih članaka i stručne literature kao što su knjige i zbornik radova.

1.3. Struktura rada

Zajedno sa uvodom i zaključkom, ovaj rad se sastoji od 9 cjelina. U prvoj, uvodnoj cjelini rada ukratko je objašnjen predmet, cilj rada, metode i struktura rada. U drugoj cjelini osvrćemo se na pojam organizacije, a u trećoj cjelini na teritorijalnu organizaciju Republike Hrvatske gdje se definira lokalna i područna (regionalna) samouprava. U četvrtoj su cjelini definirani poslovi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i razrađen je političko-upravni sustav jedinica. U petoj cjelini osvrt je na financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, definira se fiskalna decentralizacija, klasificiraju se županijski i gradski/općinski porezi. U šestoj, sedmoj i osmoj cjelini predstavljena je analiza i komparacija organizacije i naplate lokalnih poreza i neporeznih prihoda na razini gradova Zagreb i Komiža te općina Viškovo i Civljane. Posljednju cjelinu čini zaključak u kojem se rezimira tema i navodi stav autorice o temi koja se razrađuje.

2. ORGANIZACIJA

Suvremene organizacije, u privatnom, javnom i civilnom sektoru, obavljaju mnogobrojne i različite funkcije u modernim društvima. Gotovo svaki aspekt društva obuhvaćen je i pod utjecajem je različitih organizacija pa se može reći da je suvremeno društvo zapravo društvo organizacija, a suvremeno doba – organizacijsko doba.³

Organizacija je prisutna u svakodnevnom životu, ona može biti neka aktivnost, proces organiziranja ili rezultat tog procesa. Može se promatrati i kao ustrojstvo, a njezinu jedinicu kao ustrojstvenu jedinicu.

Da bi neka organizacija uspješno poslovala treba postaviti dobru organizacijsku strukturu koja je sastavni i najvažniji dio svake organizacije. “Organizacijska struktura sastavljena je od odnosa ili veza uspostavljenih povodom zajedničkog djelovanja više ljudi radi ostvarenja određenih zadataka ili poslova, koji u javnoj upravi imaju karakter javnih ili društvenih poslova.”⁴ Razlikujemo formalnu i neformalnu organizacijsku strukturu. Formalna organizacijska struktura određena je unaprijed, prije nego što je organizacija počela s djelovanjem, a predstavlja odnose između funkcija dobivenih podjelom radnih procesa. Neformalna organizacijska struktura predstavlja neformalne odnose između članova organizacije, kao što su emocionalne privlačnosti, prijateljstva, slični interesi i drugo, a koji mogu utjecati na ciljeve, strukturu i djelovanje organizacije.

Najčešća definicija organizacije je ta da je organizacija sustav ljudske suradnje kojoj je svrha ostvarenje određenih zadanih ciljeva pomoću određenih sredstava i metoda. Organizacija nastaje stvaranjem organizacijskog plana u kojem se utvrđuju zadaci organizacije, potrebni ljudi i sredstva, opseg organizacije, njezin smještaj, poštivanje pravnih propisa, mjera političke kontrole te mjera sudjelovanja građana u radu organizacije. Nakon organizacijskog plana potrebno je odrediti formalnu organizacijsku strukturu, odnosno podjelu rada i radnih procesa na radne i organizacijske jedinice.⁵

³ Koprić I., Marčetić G., Musa A., Đulabić V., Lalić Novak G.; Upravna znanost – Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu; Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu (2021); str. 79.

⁴ Isto, str. 90.

⁵ Isto, str. 79.-92.

3. TERITORIJALNA ORGANIZACIJA HRVATSKE

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi⁶ uređuju se jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad aktima koje one donose i nadzor nad njihovim radom te druga pitanja od značaja za njihov rad. Jedinice lokalne samouprave su općine⁷ i gradovi⁸. Jedinice područne (regionalne) samouprave su županije⁹. Općine, gradovi i županije osnivaju se zakonom.¹⁰

U Republici Hrvatskoj ustrojeno je ukupno 555 jedinica lokalne samouprave, i to 428 općina i 127 gradova te 20 jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno županija. Grad Zagreb, kao glavni grad Republike Hrvatske, ima poseban status grada i županije, tako da je u Republici Hrvatskoj sveukupno 576 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.¹¹

Lokalna samouprava u samostalnoj Hrvatskoj razvijala se u tri temeljne faze. Prva faza obuhvaća razdoblje 1990.-1993., druga 1993.-2001., a treća 2001.-2010. Ustavne osnove za teritorijalnu reorganizaciju postavljene su Ustavom iz 1990. Od 1990. do 1993. lokalna je samouprava zadržala strukturu naslijeđenu iz prethodnog razdoblja. Zadržano je sto općina i Grad Zagreb koji je od 1. siječnja 1991. funkcionirao kao jedinstvena općina. Tadašnje su hrvatske općine po veličini bile usporedive s najvećim općinama u drugim zemljama. Do promjene je došlo 1993. godine od kada funkcionira politipska organizacija s dvije razine jedinica: riječ je o općinama (418) i gradovima (69) na razini lokalne samouprave te o županijama (20) na razini "lokalne uprave i samouprave". Županije su od samog uvođenja

⁶ Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20.

⁷ Isto, čl. 4. Općina je jedinica lokalne samouprave koja se osniva, u pravilu, za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu, te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva.

⁸ Isto, čl. 5. Grad je jedinica lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije te svako mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika, a predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. U sastav grada kao jedinice lokalne samouprave mogu biti uključena i prigradska naselja koja s gradskim naseljem čine gospodarsku i društvenu cjelinu te su s njim povezana dnevnim migracijskim kretanjima i svakodnevnim potrebama stanovništva od lokalnog značenja.

⁹ Isto, čl. 6. Županija je jedinica područne (regionalne) samouprave čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu, a ustrojava se radi obavljanja poslova od područnoga (regionalnog) interesa.

¹⁰ Isto, čl. 3.

¹¹ Popis županija, gradova i općina, dostupno na web stranici Ministarstva pravosuđa i uprave [Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske - Popis županija, gradova i općina \(gov.hr\)](http://www.mps.gov.hr), pristupljeno dana 28.08.2022.

1993. godine ostale u jednakom broju i s teritorijalnim okvirom koji se nije puno mijenjao. Do promjene dolazi 2001. godine kada županije postaju jedinice područne (regionalne) samouprave. Broj temeljnih lokalnih jedinica od 1993. do 2010. povećan je sa 486 na 555, ne računajući Grad Zagreb.¹²

¹² Koprčić I., Marčetić G., Musa A., Đulabić V., Lalić Novak G.; Upravna znanost - Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu; Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu (2021), str. 275.-276.

4. POSLOVI JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE I LOKALNI POLITIČKO-UPRAVNI SUSTAV

4.1. Samoupravni djelokrug općine, grada i županije

Kako je ranije spomenuto, Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi definira i regulatorni okvir djelovanja jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Općine i gradovi u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:¹³

- uređenje naselja i stanovanje,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- komunalno gospodarstvo,
- brigu o djeci,
- socijalnu skrb,
- primarnu zdravstvenu zaštitu,
- odgoj i osnovno obrazovanje,
- kulturu, tjelesnu kulturu i šport,
- zaštitu potrošača,
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- protupožarnu i civilnu zaštitu,
- promet na svom području
- te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

¹³ Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20

Županija u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove od područnoga (regionalnog) značaja, a osobito poslove koji se odnose na:¹⁴

- obrazovanje,
- zdravstvo,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- gospodarski razvoj,
- promet i prometnu infrastrukturu,
- održavanje javnih cesta,
- planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova,
- izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja za područje županije izvan područja velikoga grada,
- te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Zakon također propisuje da veliki gradovi koji imaju više od 35.000 stanovnika i gradovi sjedišta županija mogu obavljati i poslove iz djelokruga županije te da se pojedini poslovi iz samoupravnog djelokruga jedinice lokalne samouprave mogu prenijeti na županiju, odnosno mjesnu samoupravu.

4.2. Upravna tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave

Predstavničko i izvršno tijelo dva su ključna elementa svakog lokalnog sustava. Izvršno tijelo inicira proces odlučivanja te preuzima odgovornost za izvršavanje donesenih odluka, dok predstavničko tijelo donosi političke odluke o razvoju lokalne jedinice. Međusobno ih povezuju upravna tijela kao treći dio tog sustava. Stručne službe jedinice pripremaju akte i neposredno ih izvršavaju.¹⁵

Predstavničko tijelo jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave ima organizacijske ovlasti te uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela jedinice. Stoga, odluku o osnivanju upravnih tijela odnosno jedinstvenog upravnog odjela donosi predstavničko tijelo. S druge strane, općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan usmjerava djelovanje

¹⁴ Isto, čl. 20.

¹⁵ Serdar K., Suradnja i odnos lokalnog predstavničkog i izvršnog tijela, Riznica 7/2017, str. 4.

upravnih tijela, obavlja nadzor nad zakonitošću rada upravnih tijela te na temelju javnog natječaja imenuje pročelnike upravnih tijela.

Jedan od tri elementa koja čine lokalni sustav su upravna tijela (upravni odjeli i službe) u kojima lokalni službenici obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga jedinica kao i povjerenih poslova državne uprave¹⁶. Unutarnje ustrojstvo upravnih tijela uređuje se općim aktom jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u skladu sa statutom i zakonom. Upravnim tijelima upravljaju pročelnici, a upravne, stručne i ostale poslove u tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obavljaju službenici i namještenici. Upravna tijela se osnivaju za pojedinu vrstu poslova iz djelokruga općine ili grada, međutim može se ustrojiti jedinstveni upravni odjel za obavljanje svih poslova iz samoupravnog djelokruga općine ili grada.

Upravna tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave u izvršavanju općih akata predstavničkog tijela donose pojedinačne akte kojima rješavaju o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba (upravne stvari). Upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u obavljanju povjerenih poslova državne uprave rješavaju u upravnim stvarima u prvom stupnju.¹⁷

¹⁶ Sukladno Zakonu o sustavu državne uprave, Narodne novine 66/19, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu obavljati i poslove državne uprave u prenesenom djelokrugu.

¹⁷ Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20, čl. 76.

5. FINANCIRANJE JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE SAMOUPRAVE

5.1. Decentralizacija financiranja lokalne samouprave

Decentralizacija je proces kojim se javne ovlasti prenose sa širih teritorijalnih jedinica, najčešće središnje države, u samoupravni djelokrug užih jedinica teritorijalne samouprave, u pravilu jedinice lokalne i regionalne samouprave. Pri tome, teritorijalna samouprava preuzima financiranje tih ovlasti, pravo njihove samostalne regulacije i prilagodbe lokalnim potrebama i interesima, demokratsko-političku odgovornost prema lokalnoj zajednici za preuzete poslove, a nadzor je ograničen na nadzor zakonitosti i ustavnosti.¹⁸

Kako bi se centralna vlast rasteretila i riješila svoje nedostatke, decentralizacija je postala uobičajena pojava u svim suvremenim državama. Gradovi i druge lokalne uprave u ruralnim područjima jačaju u sve većem broju suvremenih država. Među najvažnijim razlozima za uvođenje decentralizacije su, osim što daje više ovlasti nižim razinama vlasti, veća učinkovitost i odgovornost lokalnih vlasti, jačanje demokracije, zaštita slobode koju lokalna uprava ima za svoje građane, dostupnost i brzina odgovora na lokalne potrebe, veća sposobnost zaštite prava i vrijednosti manjinskog stanovništva te pozitivan učinak takvih promjena vlasti na lokalnoj razini.¹⁹

Razlikujemo više različitih vrsta decentralizacije koje se dalje mogu pojavljivati u više različitih oblika i kombinacija. Uobičajena podjela decentralizacije jest na političku i upravnu decentralizaciju, a za naplatu poreza i neporeznih prihoda lokalnih jedinica ključna je fiskalna decentralizacija.

Politička decentralizacija obuhvaća prenošenje poslova u samoupravni djelokrug jedinica lokalne samouprave, riječ je o poslovima u pogledu kojih te jedinice imaju političku odgovornost, mogućnost regulacije i obvezu njihova financiranja uz nadzor ustavnosti i

¹⁸ Đulabić V., Lokalna samouprava i decentralizacija u Hrvatskoj, Rezultati istraživanja i preporuka za poboljšanje politike decentralizacije, Regionalni ured Zaklade Friedrich Ebert u Zagrebu, Zaklada Friedrich Ebert (FES), 2018. Dostupno na: www.croris.hr, pristupljeno dana 27.11.2022.

¹⁹ Borković P., Decentralizacija i regionalizacija: Iskustva europskih zemalja, Diplomski rad, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2021., str.6. Dostupno na: <https://repozitorij.efos.hr>, pristupljeno dana 02.09.2024.

zakonitosti njihova obavljanja. Upravna decentralizacija podrazumijeva prenošenje poslova sa središnje državne razine na teritorijalno dislocirane ispostave (ekspoziture) državnih organa koji predstavljaju prvostupanjske jedinice državne uprave ili se ti poslovi prenose na lokalne samoupravne jedinice koje djeluju kao dekoncentrirani organi središnje države.²⁰

Da bi lokalne jedinice učinkovito obavljale prenesene im poslove središnje vlasti i vršile svoje decentralizirane funkcije, one moraju raspolagati određenim prihodima – bilo prikupljenim na lokalnoj razini ili transferiranim sa centralne razine te moraju imati ovlasti u trošenju istih.²¹

Fiskalna decentralizacija dugotrajan je i složen proces koji podrazumijeva selektivan, osmišljen i financijski potkrijepljen prijenos poslova, nadležnosti i ovlasti s centralne odnosno državne vlasti na niže razine vlasti lokalnih jedinica. Prijenos poslova nižim razinama vlasti obuhvaća davanje potpune ovlasti i odgovornosti za donošenje odluka u pogledu financiranja, upravljanja i izvršavanja poslova, pri čemu se lokalnoj razini omogućava da djeluje slobodno i u svom lokalnom interesu.²² Fiskalni kapacitet pojedine lokalne jedinice podrazumijeva sposobnost prikupljanja prihoda iz vlastitih izvora s jedne strane te sposobnost financiranja javnih usluga s druge strane.

5.2. Proračun i izvori prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju svoje prihode koje stječu iz vlastitih izvora i dijelom od dotacija iz državnog odnosno županijskog proračuna. Jedinica ima slobodu raspolaganja tim prihodima, ali uz obvezu izrade vlastitog proračuna.

Osnovni instrument financiranja javnih rashoda u gotovo svim suvremenim državama jest državni proračun, odnosno lokalni proračuni. U Republici Hrvatskoj to je državni proračun Republike Hrvatske odnosno proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

²⁰ Đulabić V., Lokalna samouprava i decentralizacija u Hrvatskoj, Rezultati istraživanja i preporuka za poboljšanje politike decentralizacije, Regionalni ured Zaklade Friedrich Ebert u Zagrebu, Zaklada Friedrich Ebert (FES), 2018. Dostupno na: www.croris.hr, pristupljeno dana 03.09.2024.

²¹ Leben I., Decentralizacija u Republici Hrvatskoj uz komparativni prikaz nekih europskih zemalja, Diplomski rad, Veleučilište u Šibeniku, 2022., str. 7. Dostupno na: <https://repozitorij.vus.hr>, pristupljeno dana 02.09.2024.

²² Šimić T. i Novokmet A., "Fiskalna decentralizacija i pitanje teritorijalnog izravnanja u Republici Hrvatskoj", Pravo i porezi, br. 3/2008., str. 66-72

koji se donose svake proračunske godine kako bi Republika Hrvatska odnosno županije, gradovi i općine mogli obavljati poslove iz svoje nadležnosti odnosno na temelju ustava, zakona i drugih propisa zadovoljavati (financirati) i podmirivati određene javne rashode.²³

Osnovna funkcija proračuna je jasno i logično utvrđivanje plana kojim se određuje raspodjela resursa korisnicima za provedbu programa u funkciji pružanja zakonom određenih javnih usluga odnosno onih funkcija koje pružaju potporu sigurnom, zdravom i ugodnom okruženju lokalne zajednice. Kada je pravilno izrađen, proračun je sredstvo za službeno dokumentiranje financijskih i programskih smjernica predstavničkog tijela, tijela krajnje odgovornog za dobrobit lokalne zajednice.²⁴

Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave²⁵ predstavlja najvažniji zakonski oblik kojim se uređuju izvori sredstava i financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, raspodjela prihoda od poreza na dohodak, fiskalno izravnanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te financiranje decentraliziranih funkcija.

Kako je već prethodno spomenuto, jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave ima prihode kojima u okviru svoga samoupravnog djelokruga slobodno raspolaže. Međutim, ti prihodi moraju biti razmjerni s poslovima koje obavljaju tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

²³ Šinković Z. (2019) "Financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave", u: Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, Split, str.234.-235.

²⁴ Malatestinić, I., Lokalni proračun i uključivanje javnosti u proces njegovog donošenja, Zagreb, Udruga gradova u Republici Hrvatskoj, str. 6

²⁵ Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Narodne novine 127/17, 138/20, 151/22, 114/23.

Vlastiti izvori prihoda²⁶ jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave su:²⁷

- 1) Općinski, gradski, odnosno županijski porezi, prirez, naknade, doprinosi i pristojbe,
- 2) Prihodi od stvari u njezinom vlasništvu i imovinskih prava,
- 3) Prihodi od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u njezinom vlasništvu, odnosno u kojima ima udio ili dionice,
- 4) Prihodi od naknada za koncesije,
- 5) Novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sama propiše u skladu sa zakonom,
- 6) Udio u zajedničkom porezu,²⁸
- 7) Sredstva pomoći i dotacija Republike Hrvatske predviđena u državnom proračunu,
- 8) Drugi prihodi određeni zakonom.

5.3. Utvrđivanje i naplata poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Poslove u vezi s utvrđivanjem i naplatom poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, osim poreza na automate za zabavne igre, obavljaju nadležna tijela jedinica

²⁶ Šinković navodi sljedeću podjelu izvora prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave:

- 1) Prihodi iz vlastitih izvora (prihodi od vlastite imovine, vlastitih poreza, novčane kazne, upravne pristojbe, komunalne naknade i druge naknade i doprinosi)
- 2) Zajednički prihodi – koji se dijele sa državom (porez na dohodak, porez na dobit i porez na promet nekretnina)
- 3) Pomoći (iz državnog i županijskog proračuna)
- 4) Primici od zaduživanja (bankarski krediti i vrijednosni papiri – municipalne obveznice)

Šinković, Z. (2019) Financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u: Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, Split, str. 230.-241.

²⁷ Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20, čl. 68.

²⁸ Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, Narodne novine, 114/2023 uvode se izmjene koje se primjenjuju od 01.01.2024. godine. Porez na dohodak prestaje biti zajednički porez i pripada proračunu jedinice lokalne samouprave, visinu porezne stope određuje predstavničko tijelo svake jedinice lokalne samouprave svojom odlukom.

lokalne i područne (regionalne) samouprave.²⁹ Ministarstvo financija, Porezna uprava obavlja poslove u vezi s utvrđivanjem i naplatom poreza na automate za zabavne igre.

Iznimno od gore navedenog, Zakonom o lokalnim porezima propisano je da predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može svojom odlukom povjeriti drugoj jedinici lokalne samouprave odnosno jedinici područne (regionalne) samouprave utvrđivanje i naplatu poreza, uz prethodnu suglasnost tijela jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave kojoj se poslovi povjeravaju. Također, na temelju odluke predstavničkog tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Porezna uprava može obavljati poslove u vezi s utvrđivanjem i naplatom poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uz prethodnu suglasnost ministra financija, osim poreza na cestovna motorna vozila.

Porezna uprava obavlja utvrđivanje poreza na osnovi podataka kojima raspolaže, podataka koje su dužni dostaviti porezni obveznici sukladno zakonskim odredbama i podataka koje su Poreznoj upravi dužna dostaviti nadležna upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.³⁰ Za obavljanje poslova utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe radi naplate svih ili pojedinih poreza Poreznoj upravi pripada naknada u iznosu 5% od ukupno naplaćenih prihoda.³¹ Predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave svojom odlukom daje ovlast nadležnoj organizaciji platnog prometa zaduženoj za raspoređivanje uplaćenih prihoda korisnicima, da naknadu Poreznoj upravi obračuna i uplati u državni proračun i to do zadnjeg dana u mjesecu za protekli mjesec.³²

5.4. Lokalni porezi i odluke o lokalnim porezima

Lokalni porezi su oni porezi koji pripadaju jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Poslovi utvrđivanja, nadzora i naplate poreza u nadležnosti su upravnog tijela jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave ili ispostave Porezne uprave.

²⁹ Zakon o lokalnim porezima, Narodne novine 115/16, 101/17, 114/22, 114/23, čl. 41

³⁰ Pravilnik o uvjetima, opsegu i naknadi za obavljanje poslova utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe radi naplate poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Narodne novine 1/2017, čl.3.

³¹ Isto, čl.4.

³² Isto, čl.5.

Porezi jedinica područne (regionalne) samouprave su:³³

- 1) Porez na nasljedstva i darove
- 2) Porez na cestovna motorna vozila
- 3) Porez na plovila
- 4) Porez na automate za zabavne igre

Jedinice lokalne samouprave mogu uvesti sljedeće poreze:³⁴

- 1) Porez na potrošnju
- 2) Porez na kuće za odmor
- 3) Porez na korištenje javnih površina.

Iz same odredbe “mogu uvesti sljedeće poreze”, može se zaključiti da se radi o opcijskim porezima što znači da gradovi i općine samostalno odlučuju o uvođenju i ukidanju ovih poreza u granicama koje određuje Zakon o lokalnim porezima.

Od navedenih vrsta općinskih odnosno gradskih poreza, porezni obveznici plaćaju mjesečno tijekom poslovne godine samo porez na potrošnju, dok se za porez na kuće za odmor i porez na korištenje javnih površina porezna obveza utvrđuje jedanput godišnje, donošenjem rješenja od strane nadležnog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ili nadležne ispostave Porezne uprave.

Nadležna upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obavljaju poslove u vezi s utvrđivanjem i naplatom poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Porezna uprava može obavljati poslove utvrđivanja i naplate poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju odluke predstavničkog tijela jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave, uz prethodnu suglasnost ministra financija. Iznimka od navedenog jest porez na automate za zabavne igre čije utvrđivanje i naplatu obavlja isključivo Ministarstvo financija, Porezna uprava.

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave svojom odlukom utvrđuje:³⁵

- 1) Za potrebe plaćanja poreza na potrošnju, visinu stope poreza na potrošnju i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza

³³ Zakon o lokalnim porezima, Narodne novine 115/16, 101/17, 114/22, 114/23, čl. 3.

³⁴ Isto, čl. 20.

³⁵ Zakon o lokalnim porezima, Narodne novine 115/16, 101/17, 114/22, 114/23, čl. 42.

- 2) Za potrebe plaćanja poreza na kuće za odmor, visinu poreza na kuće za odmor, a ovisno o mjestu, starosti, stanju infrastrukture te drugim okolnostima bitnim za korištenje kuće za odmor, i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza
- 3) Za potrebe plaćanja poreza na korištenje javnih površina, što se smatra javnom površinom, visinu, način i uvjete plaćanja poreza na korištenje javnih površina, kao i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza.

Radi objave na mrežnim stranicama Porezne uprave i radi preuzimanja ovlasti za utvrđivanje i naplatu poreza, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su odluku svog predstavničkog tijela dostaviti Poreznoj upravi u roku od osam dana od dana njezina donošenja.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnim porezima³⁶ ukida se plaćanje prireza porezu na dohodak obveznicima poreza na dohodak odnosno porez na dohodak i prirez porezu na dohodak ujedinjaju se u jedno javno davanje. Isti se primjenjuje od 1. siječnja 2024.g., a do tada je prirez porezu na dohodak bio jedan od opcijских poreza koje su jedinice lokalne samouprave mogle uvesti.

Također, stupanjem na snagu izmjena Zakona o porezu na dohodak³⁷, porez na dohodak postaje isključivi prihod gradova i općina, a ne države.

Jednako kako je važno za prirez porezu na dohodak, sada važi i za porez na dohodak. Isti se plaća po stopi koju utvrdi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave svojom odlukom. Gradovi i općine imaju ograničenu autonomiju kod poreza na dohodak, budući da im je omogućeno samostalno odrediti visinu stope, ali samo u granicama minimalne i maksimalne stope koje je propisala središnja država.

Zakonom o porezu na dohodak propisano je da jedinice lokalne samouprave mogu svojom odlukom propisati visine poreznih stopa u niže navedenim granicama:

1. Općina - nižu stopu u granicama od 15% do 22% te višu stopu u granicama od 25% do 33%
2. Grad s manje od 30.000 stanovnika nižu stopu u granicama od 15% do 22,40% te višu stopu u granicama od 25% do 33,60%

³⁶ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnim porezima, Narodne novine 114/23

³⁷ Zakon o porezu na dohodak, Narodne novine 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23

3. Grad s više od 30.000 stanovnika nižu stopu u granicama od 15% do 23% te višu stopu u granicama od 25% do 34,50%
4. Grad Zagreb nižu stopu u granicama od 15% do 23,60% te višu stopu u granicama od 25% do 35,40%.

Jedinice lokalne samouprave bile su dužne uskladiti svoje odluke o lokalnim porezima s izmjenama Zakona o lokalnim porezima do 15. prosinca 2023.g., a odluke kojima utvrđuju visinu poreznih stopa za godišnji porez na dohodak to kraja 2023.g. Ukoliko predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave nije donijelo odluku u propisanom roku, određuje se niža stopa od 20% na poreznu osnovicu do visine 50.400,00 eura i viša stopa od 30% na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 50.400,00 eura.

6. ANALIZA NA PRIMJERU GRADOVA

6.1. Grad Zagreb

Grad Zagreb je smješten na zemljopisnom, kulturnom, povijesnom i političkom sjecištu istoka i zapada Europe. Glavni je grad Republike Hrvatske te Ustavom ima određen poseban status iz kojega proizlazi da obavlja poslove iz djelokruga grada i djelokruga županije, dok je u prenesenom djelokrugu poslova nadležan za poslove državne uprave. U obavljanju poslova državne uprave gradska upravna tijela Grada Zagreba imaju ovlasti i obveze tijela državne uprave sukladno zakonu kojim se uređuje sustav državne uprave.

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, Grad Zagreb broji 767 131 stanovnika što čini udio od 19,8% ukupnog stanovništva u Republici Hrvatskoj.

Kako je prethodno u radu spomenuto, pročelnike upravnih tijela jedinica lokalne I područne (regionalne) samouprave imenuju općinski načelnik, gradonačelnik ili župan. Pa tako pročelnike u Gradu Zagrebu bira gradonačelnik Grada Zagreba, ali se postupak imenovanja razlikuje od ostalih jedinica lokalne samouprave. "U slučaju Grada Zagreba dodatna je specifičnost da neki uredi obavljaju poslove državne uprave prenesene na Grad Zagreb pa je postupak imenovanja njihovih pročelnika specifičan: imenuje ih gradonačelnik Grada Zagreba na temelju javnog natječaja uz prethodnu suglasnost nadležnog čelnika središnjeg tijela državne uprave, najčešće ministra."³⁸ Za imenovanje pročelnika ostalih upravnih tijela koja ne obavljaju poslove državne uprave takva suglasnost nije potrebna.

Prema Odluci o lokalnim porezima Grada Zagreba³⁹ (dalje: Odluka) lokalni porezi Grada Zagreba su:

1. Porez na nasljedstva i darove
2. Porez na cestovna motorna vozila
3. Porez na automate za zabavne igre
4. Porez na kuće za odmor

³⁸ Koprić I., "Vršitelj dužnosti pročelnika upravnog tijela u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave", Hrvatska i komparativna javna uprava, (2019), 2-poseban prilog; 3-6 (osvrt, stručni)

³⁹ Odluka o lokalnim porezima Grada Zagreba, Službeni glasnik Grada Zagreba br. 42/2023, čl. 2.

Odlukom je također propisano da poslove utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe radi naplate poreza na nasljedstva i darove i poreza na kuće za odmor obavlja Ministarstvo financija, Porezna uprava. Obračunavanje i plaćanje lokalnih poreza nadziru i ovlašteni djelatnici upravnih tijela Grada Zagreba.

Grad Zagreb koristio je najvišu stopu od 18% po kojoj se plaćao prirez porezu na dohodak. Ukidanjem prireza, odnosno ujedinjenjem prireza porezu na dohodak i poreza na dohodak u jedno javno davanje, Grad Zagreb uvodi nižu stopu 23,6% i višu stopu 35,4%.

Odlukom o ustrojstvu i djelokrugu gradskih upravnih tijela⁴⁰ (dalje: Odluka) propisano je da su gradska upravna tijela u užem smislu uredi, zavodi i službe. Grad Zagreb ima ukupno 16 gradskih upravnih tijela, a to su:

1. Stručna služba Gradske uprave,
2. Ured gradonačelnika,
3. Gradski ured za unutarnju reviziju i kontrolu,
4. Gradski ured za opću upravu i imovinsko-pravne poslove,
5. Gradski ured za financije i javnu nabavu,
6. Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje,
7. Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade,
8. Gradski ured za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo,
9. Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom,
10. Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i promet,
11. Gradski ured za upravljanje imovinom i stanovanje,
12. Gradski ured za katastar i geodetske poslove,
13. Gradski ured za mjesnu samoupravu, civilnu zaštitu i sigurnost,
14. Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode,

⁴⁰ Odluka o ustrojstvu i djelokrugu gradskih upravnih tijela, Službeni glasnik Grada Zagreba br. 17/21 i 24/21

15. Služba za informacijski sustav i tehničke poslove,

16. Stručna služba Gradske skupštine.

U ovom radu osvrst je na organizaciju gradske uprave u pogledu prikupljanja i naplate gradskih poreza stoga će u nastavku detaljnije biti razrađen Gradski ured za financije i javnu nabavu u čijoj je nadležnosti prikupljanje i naplata proračunskih prihoda grada.

Gradski ured za financije i javnu nabavu obavlja poslove koji se odnose na: proračunsko planiranje prihoda i primitaka, rashoda i izdataka, pripremu prijedloga proračuna i odluke o izvršavanju proračuna, izvršavanje i praćenje izvršavanja proračuna, poslove riznice, izradu polugodišnjih i godišnjih izvještaja o izvršavanju proračuna te ostalih financijskih izvještaja, izradu izvješća o korištenju proračunske zalihe, praćenje naplate proračunskih prihoda i primitaka, financijsko izvještavanje o stanju i strukturi te promjenama u vrijednosti i obujmu imovine, obveza i vlastitih izvora, konsolidaciju proračunskih korisnika, analitičke poslove proračunske potrošnje, opseg i strukturu zaduživanja, jamstva i suglasnosti Grada, rejting Grada, koordinaciju razvoja sustava unutarnjih kontrola, računovodstveno-financijske poslove, poslove vezane uz likvidaturu, platni promet i blagajničko poslovanje, poslove javne nabave, utvrđivanje ukupnih potreba za nabavom roba, radova i usluga, sklapanje i praćenje izvršenja ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma, provođenje postupaka središnje javne nabave za korisnike središnje javne nabave sukladno ovlaštenju nadležnih tijela, vođenje registra ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma te na druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost.⁴¹

U Gradskom uredu za financije i javnu nabavu ustrojeno je ukupno pet sektora, a svaki od sektora dijeli se dalje na odjele i odsjeke, poslove unutar svakog odjela obavljaju nadležni službenici.

Unutarnje ustrojstvene jedinice Gradskog ureda za financije i javnu nabavu su:⁴²

❖ Sektor za proračun

➤ Odjel za proračun

▪ Odsjek za izradu i praćenje proračuna

⁴¹ Isto, čl. 11.

⁴² Pravilnik o unutarnjem redu Gradskog ureda za financije i javnu nabavu, Službeni glasnik Grada Zagreba, br. 10/2023, dostupno na www.zagreb.hr, pristupljeno dana 30.06.2023.

- Odsjek za plansko-analitičke poslove
- Odjel za gradske prihode
 - Odsjek za prihode
 - Odsjek za naplatu potraživanja
- Odjel za zaduživanje i rejting Grada
- Odjel za sustav unutarnjih kontrola
- ❖ Sektor za izvršenje proračuna
 - Odjel za poslove financijske operative
 - Odsjek za platni promet i blagajničko poslovanje
 - Odsjek za likvidaturu
 - Odjel za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka
 - Odsjek za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka
 - Odsjek za analitičko knjigovodstvo plaća, naknada i drugih dohodaka
- ❖ Sektor za računovodstvo
 - Odjel za računovodstvene poslove
 - Odjel za knjigovodstveno praćenje i konsolidaciju proračunskih korisnika
 - Odjel za analitičko knjigovodstvo nefinancijske imovine
- ❖ Sektor za planiranje i pripremu postupka javne nabave
 - Odjel za planiranje, izvješća i analizu postupaka javne nabave
 - Odjel za upravljanje središnjom javnom nabavom
 - Odjel za pripremu postupaka javne nabave
 - Odjel za objave i dokumentaciju
- ❖ Sektor za provedbu postupka javne nabave
 - Odjel za provedbu postupaka javne nabave
 - Odjel za provedbu postupaka jednostavne nabave
 - Odjel za sklapanje ugovora i okvirnih sporazuma

Gradskim uredom za financije i javnu nabavu upravlja pročelnik ureda, a pojedinim sektorom upravlja pomoćnik pročelnika za izvršenje proračuna. Poslove Ureda obavljaju nadležni službenici.

Prema sistematizaciji radnih mjesta, koja je sastavni dio Odluke, u Gradskom uredu za financije i javnu nabavu predviđena su sljedeća radna mjesta:

1. Sektor za proračun

- Pomoćnik pročelnika za proračun

1.1.Odjel za proračun

- Voditelj Odjela za proračun

1.1.1. Odsjek za izradu i praćenje proračuna

- Voditelj Odsjeka za izradu i praćenje proračuna
- Viši stručni savjetnik za proračun (2 izvršitelja)
- Stručni savjetnik za izradu i praćenje proračuna (2 izvršitelja)
- Viši stručni suradnik za izradu i praćenje proračuna (2 izvršitelja)
- Stručni suradnik za izradu i praćenje proračuna (2 izvršitelja)
- Stručni referent za provedbu i praćenje proračuna

1.1.2. Odsjek za plansko-analitičke poslove

- Voditelj Odsjeka za plansko-analitičke poslove
- Viši stručni savjetnik za plansko-analitičke poslove (2 izvršitelja)
- Stručni savjetnik za plansko-analitičke poslove (2 izvršitelja)
- Stručni referent za obradu financijskih podataka

1.2.Odjel za gradske prihode

- Voditelj Odjela za gradske prihode

1.2.1. Odsjek za prihode

- Voditelj Odsjeka za prihode
- Viši stručni savjetnik za prihode (2 izvršitelja)
- Stručni savjetnik za prihode (3 izvršitelja)
- Viši stručni suradnik za prihode (3 izvršitelja)
- Stručni referent za obradu financijskih podataka

1.2.2. Odsjek za naplatu potraživanja

- Voditelj Odsjeka za naplatu potraživanja
- Viši stručni savjetnik za naplatu potraživanja
- Stručni suradnik za naplatu potraživanja (3 izvršitelja)
- Viši stručni referent za naplatu potraživanja
- Stručni referent za obradu financijskih podataka (6 izvršitelja)

1.3. Odjel za zaduživanje i rejting Grada

- Voditelj Odjela za zaduživanje i rejting Grada
- Viši stručni savjetnik za zaduživanje i rejting Grada
- Stručni savjetnik za zaduživanje i rejting Grada
- Viši stručni suradnik za zaduživanje i rejting Grada

1.4. Odjel za sustav unutarnjih kontrola

- Voditelj Odjela za sustav unutarnjih kontrola
- Viši stručni savjetnik za sustav unutarnjih kontrola (2 izvršitelja)
- Viši stručni suradnik za sustav unutarnjih kontrola (2 izvršitelja)

2. Sektor za izvršenje proračuna

- Pomoćnik pročelnika za izvršavanje proračuna

2.1. Odjel za poslove financijske operative

- Voditelj Odjela za poslove financijske operative

2.1.1. Odsjek za platni promet i blagajničko poslovanje

- Voditelj Odsjeka za platni promet i blagajničko poslovanje
- Stručni savjetnik za poslove platnog prometa (2 izvršitelja)
- Viši stručni suradnik za poslove platnog prometa (4 izvršitelja)
- Viši stručni referent za poslove platnog prometa (3 izvršitelja)
- Računovodstveni referent za poslove platnog prometa (2 izvršitelja)

- Računovodstveni referent - blagajnik

2.1.2. Odsjek za likvidaturu

- Voditelj Odsjeka za likvidaturu

- Stručni savjetnik za poslove likvidature

- Viši stručni suradnik za poslove likvidature (9 izvršitelja)

- Viši stručni referent za poslove likvidature (5 izvršitelja)

- Računovodstveni referent za poslove likvidature (4 izvršitelja)

2.2. Odjel za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka

- Voditelj Odjela za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka

2.2.1. Odsjek za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka

- Voditelj Odsjeka za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka

- Stručni suradnik za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka

- Viši stručni referent za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka

- Računovodstveni referent za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka

2.2.2. Odsjek za analitičko knjigovodstvo plaća, naknada i drugih dohodaka

- Voditelj Odsjeka za analitičko knjigovodstvo plaća, naknada i drugih dohodaka

- Viši stručni referent za analitičko knjigovodstvo plaća, naknada i drugih dohodaka

- Računovodstveni referent za analitičko knjigovodstvo plaća, naknada i drugih dohodaka

3. Sektor za računovodstvo

- Pomoćnik pročelnika za računovodstvo

3.1. Odjel za računovodstvene poslove

- Voditelj Odjela za računovodstvene poslove
- Viši stručni savjetnik za poslove knjigovodstva
- Stručni savjetnik za poslove knjigovodstva
- Viši stručni suradnik za poslove knjigovodstva
- Stručni suradnik za poslove knjigovodstva
- Računovodstveni referent - konter - financijski knjigovođa (7 izvršitelja)

3.2.Odjel za knjigovodstveno praćenje i konsolidaciju proračunskih korisnika

- Voditelj Odjela za knjigovodstveno praćenje i konsolidaciju proračunskih korisnika
- Viši stručni savjetnik za poslove konsolidacije proračunskih korisnika
- Viši stručni referent za knjigovodstveno praćenje i konsolidaciju proračunskih korisnika (2 izvršitelja)
- Računovodstveni referent za knjigovodstveno praćenje i konsolidaciju proračunskih korisnika (6 izvršitelja)

3.3.Odjel za analitičko knjigovodstvo nefinancijske imovine

- Voditelj Odjela za analitičko knjigovodstvo nefinancijske imovine
- Viši stručni savjetnik za analitičko knjigovodstvo nefinancijske imovine
- Stručni suradnik za analitičko knjigovodstvo nefinancijske imovine
- Računovodstveni referent - knjigovođa nefinancijske imovine (8 izvršitelja)

4. Sektor za planiranje i pripremu postupka javne nabave

- Pomoćnik pročelnika za planiranje i pripremu postupaka javne nabave

4.1.Odjel za planiranje, izvješća i analizu postupaka javne nabave

- Voditelj Odjela za planiranje, izvješća i analizu postupaka javne nabave
- Viši stručni savjetnik za planiranje, izvješća i analizu postupak javne nabave
- Stručni savjetnik za planiranje, izvješća i analizu postupaka javne nabave

- Viši stručni suradnik za planiranje, izvješća i analizu postupak javne nabave
- Viši stručni referent za planiranje, izvješća i analizu postupaka javne nabave
- Stručni referent za planiranje, izvješća i analizu postupaka javne nabave (2 izvršitelja)

4.2. Odjel za upravljanje središnjom javnom nabavom

- Voditelj Odjela za upravljanje središnjom javnom nabavom
- Viši stručni savjetnik za upravljanje središnjom javnom nabavom
- Stručni savjetnik za upravljanje središnjom javnom nabavom
- Viši stručni suradnik za upravljanje središnjom javnom nabavom

4.3. Odjel za pripremu postupaka javne nabave

- Voditelj Odjela za pripremu postupaka javne nabave
- Viši stručni savjetnik za pripremu postupaka javne nabave (2 izvršitelja)
- Stručni savjetnik za pripremu postupaka javne nabave (5 izvršitelja)
- Viši stručni suradnik za pripremu postupaka javne nabave (3 izvršitelja)

4.4. Odjel za objave i dokumentaciju

- Voditelj Odjela za objave i dokumentaciju
- Stručni savjetnik za objave i dokumentaciju
- Viši stručni suradnik za objave i dokumentaciju
- Stručni referent za objave i dokumentaciju (11 izvršitelja)

5. Sektor za provedbu postupka javne nabave

- Pomoćnik pročelnika za provedbu postupaka javne nabave

5.1. Odjel za provedbu postupaka javne nabave

- Voditelj Odjela za provedbu postupaka javne nabave
- Viši stručni savjetnik za provedbu postupaka javne nabave
- Stručni savjetnik za provedbu postupaka javne nabave (10 izvršitelja)

- Viši stručni suradnik za provedbu postupaka javne nabave (4 izvršitelja)

5.2.Odjel za provedbu postupaka jednostavne nabave

- Voditelj Odjela za provedbu postupaka jednostavne nabave
- Stručni savjetnik za provedbu postupaka jednostavne nabave
- Viši stručni suradnik za provedbu postupaka jednostavne nabave (4 izvršitelja)
- Viši stručni referent za provedbu postupaka jednostavne nabave (3 izvršitelja)
- Stručni referent za provedbu postupaka jednostavne nabave (6 izvršitelja)

5.3.Odjel za sklapanje ugovora i okvirnih sporazuma

- Voditelj Odjela za sklapanje ugovora i okvirnih sporazuma
- Viši stručni savjetnik za ugovaranje (5 izvršitelja)
- Stručni savjetnik za ugovaranje (3 izvršitelja)
- Stručni referent za ugovaranje

U upravnom tijelu Grada Zagreba nadležnost u vezi financija pripada Gradskom uredu za financije i javnu nabavu. Unutar Gradskog ureda za financije i javnu nabavu ustrojava se Sektor za izvršenje proračuna u čijoj je nadležnosti obračun poreza i prireza.

Sektor za izvršavanje proračuna obavlja poslove vezane za izvršavanje Proračuna, likvidaturu, platni promet i blagajničko poslovanje, suradnju u praćenju tekuće likvidnosti i dospijeća plaćanja obveza, obračun plaća, naknada i drugog dohotka, godišnji obračun poreza, prireza i doprinosa plaća te drugih dohodaka, izradu internih akata kojima se uređuje postupanje u procesima iz djelokruga Sektora te obavlja i druge poslove iz djelokruga Sektora.⁴³

⁴³ Isto, čl. 5.

6.2. Grad Komiža

Grad Komiža je grad na otoku Visu koji administrativno pripada Splitsko-dalmatinskoj županiji, a nalazi se na zapadnoj strani otoka Visa u dubokom Komiškom zaljevu. Smještaj grada odredio je orijentaciju Komiže prema moru i ribarstvu.

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine Grad Komiža ima 1 394 stanovnika.

Odlukom o porezima Grada Komiže⁴⁴ (dalje: Odluka) utvrđuju se vrste poreza koje pripadaju Gradu Komiži, stope i visine poreza te način obračuna i plaćanja.

Prema Odluci, gradski porezi Grada Komiže su:

1. Porez na potrošnju
2. Porez na kuće za odmor

Predstavničko tijelo Grada Komiže prethodnom Odlukom je propisalo stopu prireza porezu na dohodak u visini 5%. Ista je stupanjem na snagu nove Odluke prestala važiti te je Odlukom o visini poreznih stopa godišnjeg poreza na dohodak na području grada Komiže⁴⁵ propisano da niža stopa poreza na dohodak iznosi 20%, a viša 30%.

Odlukom je propisano da poslove utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe radi naplate poreza na potrošnju te poreza na kuće za odmor provodi Ministarstvo financija, Porezna uprava, Područni ured – Ispostava Vis.

Pravilnikom o unutarnjem redu⁴⁶ uređuje se unutarnje ustrojstvo Jedinog upravnog odjela Grada Komiže (dalje: Odjel), nazivi i opisi poslova radnih mjesta, stručni i drugi uvjeti za raspored na radna mjesta, broj izvršitelja i druga pitanja od značaja za rad Odjela.

Odlukom o uređivanju i djelokrugu rada Jedinog upravnog odjela i Pravilnikom o unutarnjem redu nisu ustrojene unutarnje ustrojstvene jedinice Odjela.

Pročelnik rukovodi, predstavlja, organizira i usklađuje rad Odjela, a poslove Odjela obavljaju službenici. Za zakonitost i učinkovitost rada službenika Odjela pročelnik odgovara

⁴⁴ Odluka o porezima Grada Komiže, Službeni glasnik Grada Komiže, br. 7/23. Dostupno na www.komiza.hr, pristupljeno dana 23.07.2024.

⁴⁵ Odluka o visini poreznih stopa godišnjeg poreza na dohodak na području grada Komiže, Službeni glasnik Grada Komiže, br. 7/23. Dostupno na www.komiza.hr, pristupljeno dana 23.7.2024.

⁴⁶ Pravilnik o unutarnjem redu Jedinog upravnog odjela Grada Komiže, Službeni glasnik Grada Komiže, br. 1/12, 8/14, 3/20 i 1/22, dostupno na www.komiza.hr, pristupljeno dana 15.03.2023.

gradonačelniku, a za zakonitost i učinkovitost rada službenika Odjela isti odgovaraju pročelniku.

Sastavni dio Pravilnika čini Sistematizacija radnih mjesta Odjela, koja sadržava popis radnih mjesta, opis radnih mjesta te broj izvršitelja na pojedinom radnom mjestu. Prema Sistematizaciji radnih mjesta u Jedinstvenom upravnom odjelu Grada Komiže predviđene su dvije kategorije radnih mjesta, radno mjesto I. i radno mjesto III. kategorije.

Radno mjesto I. kategorije uključuje ovlaštenja i odgovornosti za upravljanje Odjelom tu pripada radno mjesto glavnog rukovoditelja odnosno pročelnika.

Radno mjesto III. kategorije uključuje radno mjesto referenta, odnosno obuhvaća izvršavanje jednostavnijih i pretežno rutinskih, ali odgovornih upravnih poslova kao što su vođenje upravnog postupka i rješavanje predmeta, izrade prijedloga akata, arhiviranje, urudžbiranje i svi ostali potrebni stručni poslovi.

U Jedinstvenom upravnom odjelu uz pročelnika zaposlena su još četiri izvršitelja. To su viši referent za društvene djelatnosti, imovinsko pravne i komunalne poslove, referent – komunalni, prometni i pomorski redar, viši referent za financije i proračun te referent za uredsko poslovanje i financiranje od kojih su za financije nadležni viši referent za financije i proračun te referent za uredsko poslovanje i financije.

Poslovi Višeg referenta za financije i proračun:⁴⁷

- Vodi upravni postupak i rješava u upravnim stvarima, te obavlja poslove vezane za obračun i naplatu komunalnih naknada i utvrđivanja obveznika gradskih prihoda u suradnji s pročelnikom odjela
- Prati zakone i ostale propise iz djelokruga poslova radnog mjesta i brine o primjeni istih
- Izrađuje izvješća za tijela Grada i državna tijela i prijedloge akata i programa iz djelokruga poslova radnog mjesta u suradnji s pročelnikom odjela
- Prati ostvarenje proračuna Grada, priprema zahtjeve za doznake i izvršava naloge izvršnog tijela za isplate sredstava s pozicija proračuna Grada
- Prati ostvarenje proračuna i financijsku dokumentaciju investicija Grada, vodi i usklađuje evidencije poreznih i drugih uplata prihoda Grada s Poreznom upravom te predlaže mjere

⁴⁷ III. Izmjene i dopune Pravilnika o unutarnjem redu Jedinstvenog upravnog odjela Grada Komiže, Službeni glasnik Grada Komiže, br. 1/12, 8/14 i 3/20, str. 2.

- Kontira i knjiži financijsku dokumentaciju i knjigovodstvene promjene, sastavlja i kontrolira knjigovodstvene isprave te vodi evidenciju ulaznih faktura
- Priprema materijale i koordinira radom radnog tijela koje daje preporuke i prijedloge rješenja iz djelokruga poslova radnog mjesta
- Obavlja upravne poslove izdavanja koncesija i koncesijskih odobrenja te priprema materijale i koordinira radom Vijeća za davanje koncesijskih odobrenja
- Sve opisane poslove obavlja samostalno i uz redoviti nadzor i upute pročelnika te odgovara za materijalne resurse s kojima radi i ispravnu primjenu postupaka i metoda rada
- Obavlja i druge poslove po nalogu pročelnika.

Poslovi Referenta za uredsko poslovanje i financije:⁴⁸

- Obavlja poslove administrativnog tajnika, uredske i financijske poslove
- Obavlja sve uredske poslove u skladu s Uredbom o uredskom poslovanju, drugim propisima i aktima Grada
- Vodi i sastavlja zapisnike sjednica tijela Grada, te ostalih tijela po potrebi
- Priprema, otprema i preuzima pismena te vodi nabavku uredskog materijala i pribora
- Brine o protokolu prijema i rasporeda stranaka, te vodi evidencije osnovnih sredstava sitnog inventara i materijala, ključeva i korištenja gradskih prostora, nazočnosti službenika i namještenika na radu, putnih naloga, knjigu izlaznih faktura, nabavke materijala i drugo
- Vodi poslove personalne evidencije i osobni očevidnik službenika u skladu sa zakonom i pravilnikom središnjeg tijela državne uprave
- Obavlja poslove prijepisa i umnožavanja materijala za potrebe Grada i priprema za izdavanje "Službeni glasnik Grada Komiže"
- Vodi blagajničko poslovanje, uplate, isplate i plaćanja, kartone plaća zaposlenih i vrši obračun plaća i druge obračune
- Suraduje s udrugama, ustanovama i društvenim korisnicima proračuna Grada
- Odgovara za materijalne resurse s kojima radi te pravilnu primjenu izričito propisanih postupaka, metoda rada i stručnih tehnika.

⁴⁸ II. Izmjene i dopune Pravilnika o unutarnjem redu Jedinog upravnog odjela Grada Komiže, Službeni glasnik, br. 1/12 i 8/14, str.5.

7. ANALIZA NA PRIMJERU OPĆINA

7.1. Općina Viškovo

Općina Viškovo smještena je sjeverozapadno od Rijeke, nalazi se u blizini granice sa Slovenijom (granični prijelaz Rupa) te je tako lako i brzo dostupna Slovencima i Talijanima. Zbog svog položaja i blizine gradova Rijeke i Opatije Općina Viškovo predstavlja jako turističko središte.

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine Općina Viškovo ima 16 084 stanovnika te je poslije Grada Rijeke druga najnaseljenija jedinica lokalne samouprave u Primorsko-goranskoj županiji.

Odlukom o općinskim porezima Općine Viškovo⁴⁹ uređuje se sustav utvrđivanja i naplate općinskih poreza koji su izvor financiranja Općine Viškovo. To su:

1. Porez na kuće za odmor,
2. Porez na korištenje javnih površina.

Prijedlogom Odluke o porezima Općine Viškovo u planu je uvesti i porez na potrošnju. Nova Odluka o porezima Općine Viškovo bit će donijeta nakon provedbe postupka savjetovanja s javnošću.

Poslove utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe radi naplate općinskih poreza provodi nadležno upravno tijelo Općine Viškovo.

Prethodnom odlukom predstavničkog tijela Općine nije bio uveden prirez porezu na dohodak. Međutim, novom Odlukom o visini poreznih stopa godišnjeg poreza na dohodak na području Općine Viškovo⁵⁰ uvodi se niža stopa poreza na dohodak u iznosu 20% te viša stopa 30%.

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Jedinstvenog upravnog odjela Općine Viškovo uređuje se unutarnje ustrojstvo, način upravljanja, nazivi i opisi poslova radnih mjesta, stručni i drugi uvjeti za raspored na radna mjesta, broj izvršitelja i druga pitanja od značaja za rad upravnog tijela.

⁴⁹ Odluka o općinskim porezima Općine Viškovo, Službene novine Općine Viškovo, br. 4/17, 14/17 i 8/20

⁵⁰ Odluka o visini poreznih stopa godišnjeg poreza na dohodak na području Općine Viškovo, Narodne novine 153/2023-2293

U općini Viškovo ustrojen je Jedinštveni upravni odjel kojim rukovodi pročelnik, a sastoji se od unutarnjih ustrojstvenih jedinica (odsjeka). Unutarnje ustrojstvene jedinice Jedinštvenog upravnog odjela su:⁵¹

1. Odsjek ureda načelnika,
2. Odsjek za proračun, financije i računovodstvo,
3. Odsjek za planiranje i razvoj prostora, izgradnju komunalne infrastrukture i objekata javne i društvene namjene, EU projekte i javnu nabavu te
4. Odsjek za upravljanje i održavanje komunalne infrastrukture, javnih i društvenih objekata, zaštitu okoliša, gospodarenje otpadom i poslove komunalnih djelatnosti.

U Odsjeku ureda načelnika ustrojava se pododsjek Pisarnice.

Jedinštvenim upravnim odjelom upravlja pročelnik. Pročelnik organizira i usklađuje rad upravnog tijela, a voditelji odsjeka organiziraju i usklađuju rad pojedinog odsjeka. Za zakonitost i učinkovitost rada upravnog odjela pročelnik odgovara Općinskom načelniku, a za rad odsjeka voditelj odsjeka odgovara pročelniku.

Sastavni dio Pravilnika o unutarnjem redu Jedinštvenog upravnog odjela Općine Viškovo jest Sistematizacija radnih mjesta u upravnom tijelu. Sistematizacijom predviđa sljedeća radna mjesta:

U odsjeku ureda načelnika:

1. Pročelnik Jedinštvenog upravnog odjela
2. Voditelj odsjeka ureda načelnika
3. Viši savjetnik za zdravstvo i socijalnu skrb
4. Savjetnik za pripremu sjednica Općinskog vijeća i kadrovske poslove
5. Viši stručni suradnik – voditelj projekta
6. Viši stručni suradnik za pripremu i provedbu EU projekata
7. Viši stručni suradnik za odnose s javnošću
8. Viši stručni suradnik za društvene djelatnosti
9. Referent za zdravstvo, socijalnu skrb, školstvo i predškoolstvo
10. Administrativni tajnik

⁵¹ Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Jedinštvenog upravnog odjela Općine Viškovo, Službene novine Općine Viškovo, br. 3., čl. 4., str. 14., dostupno na: <https://opcina-viskovo.hr>, pristupljeno dana 29.05.2023.

U Pododsjeku Pisarnica:

1. Voditelj/ica Pododsjsjeka pisarnice
2. Upravni referent

U Odsjeku za planiranje i razvoj prostora, izgradnju komunalne infrastrukture i objekata javne i društvene namjene, EU projekte i javnu nabavu sistematizirana su radna mjesta:

1. Voditelj odsjeka
2. Viši savjetnik za javnu nabavu
3. Savjetnik za izgradnju objekata javne i društvene namjene, komunalne infrastrukture, prostorno planiranje i EU projekte
4. Viši stručni suradnik za izgradnju objekata javne i društvene namjene, komunalne infrastrukture i razvoj komunalnih sustava
5. Viši stručni suradnik za imovinsko pravne i upravne poslove
6. Stručni suradnik za gradnju objekata komunalne infrastrukture i objekata javne i društvene namjene
7. Stručni suradnik za gradnju objekata komunalne infrastrukture i objekata javne i društvene namjene te za poslove javne nabave

U Odsjeku za upravljanje i održavanje komunalne infrastrukture, javnih i društvenih objekata, zaštitu okoliša, gospodarenje otpadom i poslove komunalne djelatnosti:

1. Voditelj odsjeka
2. Viši savjetnik za upravljanje objektima i uređajima komunalne infrastrukture, grobljem, za ažuriranje baze podataka i registara, te poslove civilne zaštite
3. Viši stručni suradnik za održavanje komunalne infrastrukture, uređenje prometa i javni prijevoz putnika
4. Viši stručni suradnik za održavanje objekata javne i društvene namjene, zaštitu okoliša i gospodarenje otpadom, poslove zaštite na radu i zaštite od požara
5. Viši stručni suradnik za pravne poslove
6. Upravni referent – komunalni redar (2 izvršitelja)

U Odsjeku za proračun, financije i računovodstvo ustrojena su sljedeća radna mjesta:

1. Voditelj Odsjeka za proračun, financije i računovodstvo

- Rukovodi radom Odsjeka za proračun, financije i računovodstvo, osigurava zakonit rad i brine za izvršavanje radnih zadataka i obveza odsjeka, osigurava i nadzire izvršavanje odluka, zaključaka i drugih akata općinskih tijela iz svoje nadležnosti
- Izrađuje prijedlog programa rada, financijskog plana te izvješće o radu odsjeka, brine o stručnom osposobljavanju i usavršavanju službenika i namještenika odsjeka, organizira zamjenu i raspored poslova u odsjeku u slučaju odsutnosti službenika, povećanja opsega poslova ili nepredviđenih poslova, predlaže plan godišnjih odmora i plan prijma u odsjek u svojoj nadležnosti, vodi postupak zbog povrede službene dužnosti
- Sastavlja prijedlog plana nabave odsjeka, priprema dokumentaciju za provođenje postupaka javne nabave, provodi postupak jednostavne nabave za potrebe odsjeka, sastavlja prijedloge ugovora temeljem provedenih postupaka nabave u okviru nadležnosti odsjeka te prati njihovu realizaciju
- Priprema upute proračunskim korisnicima za izradu prijedloga proračuna, priprema prijedlog proračuna te izmjena i dopuna proračuna i prateće akte te obrazloženje istih u dijelu nadležnosti odsjeka, surađuje u pripremi plana razvojnih programa, podnosi mjesečna izvješća o izvršenju proračuna, sastavlja polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju proračuna te obrazloženje istih u dijelu nadležnosti odsjeka, sastavlja druga izvješća i analize iz djelokruga rada za potrebe općinskih tijela i vanjskih korisnika
- Priprema prijedloge odluka i drugih akata u okviru svoje nadležnosti te po potrebi sudjeluje u izradi akata iz nadležnosti drugih odsjeka, predlaže mjere za unapređenje informacijskog sustava i uvođenje novih programskih aplikacija iz nadležnosti odsjeka te vezanih aplikacija ostalih sustava
- Prati realizaciju prihoda i rashoda proračuna, usklađuje dinamiku izvršenja proračunskih izdataka s planom proračuna i izvorima financiranja te predlaže mjere za ekonomiziranje raspoloživim sredstvima, prati i usklađuje izvršenje financijskih planova proračunskih i izvanproračunskih korisnika s planom proračuna te predlaže mjere za unapređenje računovodstvenog i financijskog poslovanja unutar riznice
- Daje mišljenja, tumačenja i odgovore po predmetima u okviru svoje nadležnosti, prima stranke i rješava po zahtjevima istih u okviru svoje nadležnosti, po potrebi sudjeluje u radu općinskih tijela te izvršava naloge pročelnika koji se odnose na službu

2. Stručni suradnik za financijsko knjigovodstvo riznice i izvještavanje
 - Vodi dnevnik i glavnu knjigu riznice proračuna
 - Sastavlja mjesečne, tromjesečne, polugodišnje i godišnje propisane financijske izvještaje proračuna s bilješkama, usklađuje i konsolidira financijske izvještaje iz djelokruga rada
 - Prati, organizira i koordinira sustav glavne knjige riznice i vođenje jedinstvenog računa riznice, koordinira knjiženje poslovnih promjena u glavnoj knjizi riznice s pomoćnim knjigama i s glavnim knjigama proračunskih korisnika
 - Priprema podatke, analize i procjene za potrebe planiranja i izvještavanja, sudjeluje kod izrade proračuna i sastavljanja proračunskih izvještaja, priprema materijale vezane uz proračun i proračunske izvještaje za sjednice općinskih tijela i osigurava njihovu objavu, unosi i ažurira planirane podatke u odgovarajućim programskim aplikacijama za proračun i proračunske projekcije po propisanim proračunskim klasifikacijama, sudjeluje u sastavljanju prijedloga plana nabave odsjeka, pripremanju dokumentacije za provođenje postupaka javne nabave, sastavljanju prijedloga ugovora temeljem provedenih postupaka nabave u okviru nadležnosti odsjeka te praćenju njihove realizacije, vodi evidenciju i vrši usklađivanje udjela u glavnici trgovačkih društava te potraživanja za razvojna sredstva u cijeni komunalnih usluga i danih zajmova komunalnim društvima
 - Koordinira i objedinjuje poslove vezane uz sastavljanje izvještaja o fiskalnoj odgovornosti za proračun u cijelosti te provodi formalnu i suštinsku kontrolu izvještaja o fiskalnoj odgovornosti proračunskih korisnika i trgovačkih društava u općinskom vlasništvu
 - Sastavlja ostale statističke i financijske izvještaje proračuna, brine o zaključivanju poslovnih knjiga, prati i surađuje u poslovnima pohranjivanja poslovnih knjiga i knjigovodstvenih isprava iz djelokruga rada odsjeka, daje prijedloge za unapređenje i prilagodbu programske podrške potrebama informacijskog sustava riznice, sastavlja izvješće o radu i druga izvješća iz djelokruga rada, nadzire poslove godišnjeg popisa, prati i primjenjuje propise iz djelokruga rada, izvršava naloge pročelnika i voditelja odsjeka koji se odnose na službu

3. Stručni suradnik za knjigovodstvo proračunskih korisnika i izvještavanje
 - Vodi dnevnik i glavnu knjigu za općinske proračunske korisnike u sustavu riznice

- Sastavlja mjesečne, tromjesečne, polugodišnje i godišnje financijske izvještaje za općinske proračunske korisnike
- Vodi knjigu ulaznih računa te analitičko knjigovodstvo obveza proračunskih korisnika
- Obračunava i isplaćuje plaće, naknade i ostale rashode za zaposlene te primanja po osnovi drugog dohotka za proračunske korisnike
- Vodi pomoćne knjige kratkotrajne nefinancijske imovine za proračunske korisnike
- Vodi pomoćne knjige dugotrajne nefinancijske imovine i sitnog inventara za proračunske korisnike
- Dnevno preuzima i učitava promet poslovnog računa riznice u odgovarajuće programske aplikacije u dijelu koji se odnosi na proračunske korisnike
- Priprema podatke, analize i procjene za potrebe planiranja i izvještavanja u sustavu riznice te za sastavljanje planova proračunskih korisnika, sudjeluje kod izrade proračuna i proračunskih izvještaja
- Priprema podatke i surađuje u poslovima vezanim uz sastavljanje izjave o fiskalnoj odgovornosti za proračun i proračunske korisnike, vrši provjeru izjava o fiskalnoj odgovornosti općinskih proračunskih i izvanproračunskih korisnika

4. Stručni suradnik za knjigovodstvo proračunskih izdataka

- Vodi knjigu ulaznih računa, isplatnih i drugih naloga te drugih obveza obveza proračuna u sustavu riznice
- Obračunava i isplaćuje plaće, naknade i ostale rashode za zaposlene dužnosnike i službenike upravnog odjela
- Obračunava, isplaćuje i usklađuje porezne obveze i obveze po osnovi doprinosa iz djelokruga rada, vodi sve propisane porezne evidencije te sastavlja odgovarajuća porezna izvješća; obračunava, isplaćuje i vodi propisane evidencije za obveze po osnovi doprinosa iz djelokruga rada te sastavlja i podnosi propisana statistička i druga izvješća iz djelokruga rada
- Vodi knjigu blagajne i poslovanje s gotovim novcem
- Usklađuje obveze s vjerovnicima, sastavlja ili potvrđuje odgovarajuće izvode otvorenih stavaka obveza radi međusobnog usklađenja stanja obveza prema vjerovnicima
- Priprema podatke iz djelokruga rada za izradu proračuna, statističkih i financijskih izvještaja proračuna, sastavlja izvješće o radu, prati i primjenjuje propise iz djelokruga rada te izvršava naloge pročelnika i voditelja odsjeka koji se odnose na službu

5. Stručni suradnik za obračun proračunskih prihoda

- Obavlja poslove obračuna prihoda u okviru provođenja upravnog postupka i izdavanja rješenja komunalnom doprinosu, komunalnoj naknadi, naknadi za zadržavanje nezakonito izgrađenih zgrada u prostoru, spomeničkoj renti te drugim naknadama, sudjeluje u rješavanju prigovora i žalbenih postupaka po rješenjima u svojoj nadležnosti i u drugim pitanjima vezanim uz predmetne upravne i stručne poslove
- Vodi i ažurira bazu podataka o objektima i obveznicima za obračun prihoda u okviru nadležnosti odsjeka, vrši očevid na terenu te pokreće odgovarajuće postupke za obračun prihoda
- Prati i osigurava primjenu propisa u okviru svoje nadležnosti, izrađuje prijedloge novih ili izmjene postojećih općih, odnosno provedbenih akata i brine o njihovom pravovremenom donošenju
- Suraduje sa službenicima unutar službe i drugih odsjeka u vezi usklađivanja i ažuriranja podataka u evidencijama iz djelokruga rada, prima stranke, daje mišljenja, tumačenja i odgovore po predmetima u okviru svoje nadležnosti te izvršava naloge pročelnika i voditelja odsjeka koji se odnose na službu

6. Referent za knjigovodstvo proračunskih prihoda

- Vodi analitičko knjigovodstvo potraživanja za proračunske prihode te knjigu izlaznih računa i drugih terećenja, obavlja poslove obračuna prihoda u okviru provođenja upravnog postupka i izdavanja rješenja o razrezu poreza na potrošnju i poreza na kuće za odmor, ispostavljanja terećenja i uplatne naloge za potraživanja iz djelokruga rada, vodi analitičku evidenciju obveznika obročne otplate komunalnog doprinosa te sudjeluje u rješavanju o drugim pitanjima u predmetnim upravnim stvarima
- Sastavlja naloge za knjiženje proračunskih prihoda iz djelokruga rada
- Brine o pravovremenoj naplati prihoda iz djelokruga rada, sastavlja opomene za nepravodobna plaćanja, ispostavlja i knjiži obračun zateznih kamata za dospjela potraživanja te sastavlja izvješća o nepravodobno naplaćenim prihodima iz djelokruga rada
- Provođi postupak prisilne naplate dospjelih potraživanja za proračunske prihode u skladu s propisima te vodi evidenciju o pokrenutim postupcima naplate potraživanja

- Dnevno preuzima i učitava promet poslovnog računa proračuna u odgovarajuće programske aplikacije, usklađuje i knjiži naplatu proračunskih prihoda
- Vodi korespondenciju i usklađuje potraživanja s dužnicima proračunskih prihoda, koordinira i nadzire poslove sastavljanja odgovarajućih izvoda otvorenih stavaka potraživanja radi međusobnog usklađenja stanja duga te poslove utvrđivanja prijedloga za otpis nenaplativih potraživanja, izdaje potvrde o stanju potraživanja na zahtjev obveznika te surađuje s nadležnim državnim tijelima
- Sudjeluje u poslovima popisa potraživanja, priprema podataka za izradu proračuna, statističkih i financijskih izvještaja proračuna, surađuje s drugim odsjecima u vezi ispostavljanja terećenja i naplate proračunskih prihoda, prima stranke, daje odgovore po predmetima u okviru svoje nadležnosti, prati i primjenjuje propise iz djelokruga rada te izvršava naloge pročelnika i voditelja odsjeka koji se odnose na službu

7. Referent za knjigovodstvo imovine

- Vodi analitičko knjigovodstvo dugotrajne nefinancijske imovine i sitnog inventara za proračun
- Sudjeluje u vođenju analitičkog knjigovodstva potraživanja za proračunske prihode, sudjeluje u poslovima u okviru provođenja upravnog postupka i izdavanja poreznih rješenja i rješenja o povratu više naplaćenih prihoda te sudjeluje u rješavanju o drugim pitanjima u predmetnim upravnim stvarima i stručnim poslovima iz djelokruga odsjeka, priprema podatke i prijedloge za otpis nenaplativih potraživanja te izdaje potvrde o stanju potraživanja za potrebe ostvarivanja određenih prava korisnika proračunskih sredstava ili na zahtjev obveznika
- Vodi pomoćne knjige ostale financijske imovine u sustavu riznice
- Sastavlja knjigovodstvene isprave za knjiženje odgovarajućih poslovnih promjena u pomoćnim knjigama iz svoje nadležnosti
- Priprema podatke potrebne za popis imovine, daje upute i surađuje s popisnim povjerenstvima, sudjeluje u provedbi odluke o rezultatima popisa, priprema podatke i surađuje u poslovima vezanim uz sastavljanje izjave o fiskalnoj odgovornosti iz djelokruga rada

7.2. Općina Civljane

Općina Civljane jedinica je lokalne samouprave u sastavu Šibensko-kninske županije. Općina ima 104 km² te se nalazi na području između Vrlike i Sinja s jedne strane te Knina s druge.

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine Općina Civljane ima 171 stanovnika.

Prema Odluci o općinskim porezima Općine Civljane⁵², porezi Općine Civljane su:

1. Porez na potrošnju.

Prethodnom odlukom predstavničkog tijela uveden je prirez porezu na dohodak te se plaćao u visini stope od 5%. Stupanjem na snagu novog zakona, Općini Civljane uvodi se niža stopa poreza na dohodak u visini od 20% te viša stopa od 30%.

Općina Civljane poslove uređivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe radi naplate općinskih poreza u cijelosti prenosi na Poreznu upravu.

Pravilnikom o unutarnjem redu Jedinственog upravnog odjela Općine Civljane⁵³ (dalje u tekstu: Pravilnik) uređuje se organizacija i upravljanje poslovima u Jedinственom upravnom odjelu, sistematizacija radnih mjesta, broj potrebnih radnika i stručnih uvjeta za obavljanje poslova, te opis poslova i poslovnih zadataka te druga pitanja od značaja za rad Jedinственog upravnog odjela.

U Jedinственom upravnom odjelu Općine ustrojavaju se sljedeća radna mjesta:⁵⁴

1. Pročelnik jedinstvenog upravnog odjela
2. Viši savjetnik za opće, upravno-pravne poslove i društvene djelatnosti
3. Viši stručni suradnik za opće, upravno-pravne poslove i društvene djelatnosti
4. Stručni suradnik za računovodstvo, knjigovodstvo i blagajnu
5. Viši referent za EU projekte, gospodarstvo i imovinu
6. Referent – Komunalni redar
7. Namještenik - Vozač cisterne
8. Namještenik - Pomoćni radnik

⁵² Odluka o općinskim porezima Općine Civljane, Narodne novine 154/2023

⁵³ Pravilnik o unutarnjem redu Jedinственog upravnog odjela Općine Civljane, KLASA: 023-05/20-01/01, URBROJ: 2182/13-02-20-01 od 15. listopada 2020. godine, dostupno na: <https://civljane.hr>, pristupljeno dana 25.07.2024.

⁵⁴ Isto, čl. 4.

Svako radno mjesto iziskuje po jednog izvršitelja, stoga je u Jedinostvenom upravnom odjelu Općine Civljane ukupno zaposleno osam izvršitelja od kojih je Stručni suradnik za računovodstvo, knjigovodstvo i blagajnu prema opisu posla i radnih zadataka jedini nadležan za financije Općine Civljane.

Prema sistematizaciji radnih mjesta, koja čini sastavni dio Pravilnika, neki od poslova Stručnog suradnika za računovodstvo, knjigovodstvo i blagajnu su:

1. Zajedno s Načelnikom izrađuje Prijedlog plana Proračuna, te izmjene i dopune Proračuna Općine, prati proračunske pozicije, te o tome izvješćuje pročelnika i načelnika, izrađuje odluke o izvršavanju Općinskog proračuna, izrađuje godišnji i polugodišnji obračun proračuna, te periodične obračune i prateće dokumente,
2. Izrađuje financijska izvješća vodi brigu o zakonskim rokovima dostave financijskih izvještaja, statističkih i drugih izvještaja te dostavlja sve financijske i statističke izvještaje (Državnom uredu za reviziju, FINI, Poreznoj upravi, Državnom uredu za statistiku, Ministarstvu financija i drugim nadležnim institucijama,
3. Vodi operativnu evidenciju odnosno knjigu osnovnih sredstava i inventara po vrstama, namjeni, vrijednostima, inventarnim brojevima i drugim podacima, obavlja plaćanja putem Internet bankarstva i po potrebi plaćanja ispisom virmana, blagajničke poslove,
4. Usklađuje analitičke evidencije sa stanjem bilance glavne knjige, obračunava plaću i druge naknade, vodi poslove u svezi sa službenim putovanjima, putne naloge, dnevnice i naknade,
5. Redovito prati i analizira izvršenje prihoda i rashoda proračuna po vrstama i namjeni, sudjeluje u izradi proračuna Općine Civljane, te izradi izmjena i dopuna proračuna kao i izvješće o fiskalnoj odgovornosti,
6. Vodi evidencije obračuna i naplate općinskih poreza, koncesija, zakupa poslovnog prostora, korištenja toplinske energije, komunalne naknade i drugih naknada, kao i evidencije o potraživanjima istih; vodi brigu i donosi rješenje za utvrđivanje općinskih poreza, naknada, oblasti komunalnog reda i ostalih prihoda iz djelokruga Jedinostvenog upravnog odjela, te zajedno sa službenicima nadzire i prati tijek naplate potraživanja, izvornih prihoda Općine,
7. Razvrstava i kontira dnevne izvode i ostale financijsko materijalne dokumentacije po računima, vrši knjiženja poslovnih događaja u knjigovodstvenim evidencijama,
8. Usklađuje analitiku sa sintetikom, te brine o odlaganju i čuvanju financijskih dokumenata,
9. Vršiti kontrolu i plaćanje ulaznih faktura te fakturiranje i naplatu po izlaznim fakturama i vodi potrebne evidencije knjige URA i IRA,
10. Izrađuje bruto bilance, te brine o urednom knjiženju knjigovodstvenih dokumenta,

11. U skladu sa zakonskim propisima odlaže i čuva knjigovodstvenu dokumentaciju i isprave,
12. Izrađuje mjesečna i tromjesečna izvješća o prikupljanju i trošenju proračunskih sredstava,
13. Obavlja druge stručne, opće i tehničke poslova iz svog djelokruga ili poslove po nalogu pročelnika i općinskog načelnika.

8. KOMPARATIVNA ANALIZA GRADOVA I OPĆINA

Unutarnje ustrojstvo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odnosno gradova i općina, kao i ustrojstvo njihovih upravnih tijela, propisano je Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i pravilnicima o unutarnjem redu. Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave pa tako i za obavljanje poslova naplate poreza i neporeznih prihoda, lokalne jedinice ustrojavaju upravne odjele i službe to jest upravna tijela. Isto tako, općine i gradovi mogu ustrojiti jedinstveni upravni odjel za obavljanje svih poslova iz samoupravnog djelokruga jedinice.

Zakonodavac ne pravi razliku kod unutarnjeg ustrojstva općine i unutarnjeg ustrojstva grada, a to je vidljivo i u prikazanoj analizi gradova Zagreb i Komiža te općina Civljane i Viškovo. Kako je u uvodu rada spomenuto, predmetne jedinice odabrane su s obzirom na broj stanovnika prema popisu stanovništva iz 2021. godine. Zagreb i Viškovo, grad i općina sa najviše stanovnika u Republici Hrvatskoj te s druge strane Komiža i Civljane, grad i općina sa najmanje stanovnika u Republici Hrvatskoj. S obzirom na broj stanovnika vidljiva je razlika u organizaciji naplate prihoda lokalnih jedinica u pogledu unutarnje strukture njihovih upravnih tijela.

Analizom pojedine jedinice moglo se vidjeti da su pravilnicima o unutarnjem redu uređena unutarnja ustrojstva upravnih tijela, broj radnih mjesta, njihova zaduženja i poslovi. Sastavni dio pravilnika čini sistematizacija radnih mjesta. Sistematizacija radnih mjesta od velike je važnosti za organizaciju, njome se jasno definiraju pravila kako uspjeh organizacije ne bi izostajao. Kako složenost poslova lokalnih jedinica raste, dolazi do potrebe da se jasno definira koje su to ovlasti, a koje odgovornosti koje svaki zaposleni pojedinac mora poštivati. Svaki zaposlenik mora posjedovati određena stručna znanja i stupanj obrazovanja te mora znati poslove koje njegovo radno mjesto podrazumijeva, a sve to sadržano je u sistematizaciji.

Analizom Grada Zagreba utvrđeno je da Grad Zagreb ima ukupno 16 gradskih upravnih tijela koja su ustrojena kao uredi, zavodi i službe. Za naplatu poreza i neporeznih prihoda grada nadležan je Gradski ured za financije i javnu nabavu. Unutar Gradskog ureda za financije i javnu nabavu ustrojava se 5 sektora, a unutar svakog od sektora ustrojeni su odjeli i odsjeci. Sektor u čijoj je nadležnosti obračun poreza i drugih dohodaka jest Sektor za izvršenje proračuna unutar kojeg se ustrojava nadležni Odjel za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka u kojem se dalje ustrojavaju Odsjek za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka te

Odsjek za analitičko knjigovodstvo plaća, naknada i drugih dohodaka. Prema sistematizaciji radnih mjesta, koja je sastavni dio Pravilnika o unutarnjem redu Gradskog ureda za financije i javnu nabavu, Gradski ured za financije i javnu nabavu ima ukupno 207 zaposlenika, od čega je jedan pročelnik ureda koji upravlja uredom, 5 pomoćnika pročelnika koji upravljaju sektorima, 24 voditelja odjela i odsjeka te 177 službenika koji obavljaju poslove Gradskog ureda za financije i javnu nabavu. Sektor za izvršenje proračuna koji je ujedno i nadležan za naplatu gradskih prihoda ima ukupno 43 zaposlenika, a Odjel za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka ima ukupno 8 zaposlenika.

Analizom Općine Viškovo utvrđeno je da je unutar Općine Viškovo ustrojen Jedinostveni upravni odjel Općine Viškovo u kojem se dalje ustrojavaju odsjeci. U Jedinostvenom upravnom odjelu Općine Viškovo ustrojena su 4 odsjeka te pododsjek Pisarnica. Za naplatu prihoda Općine nadležan je Odsjek za proračun, financije i računovodstvo. Prema sistematizaciji radnih mjesta, koja je sastavni dio Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu Jedinostvenog upravnog odjela Općine Viškovo, u Jedinostvenom upravnom odjelu ukupno je zaposleno 33 službenika od kojih je jedan pročelnik Jedinostvenog upravnog odjela, 4 voditelja odsjeka i 1 voditelja pododsjeka, a ostalih 27 su službenici koji obavljaju poslove Jedinostvenog upravnog odjela. U Odsjeku za proračun, financije i računovodstvo ukupno je 7 zaposlenika.

Analizom Grada Komiže utvrđeno je da se unutar Grada ustrojava Jedinostveni upravni odjel Grada Komiže unutar kojeg nisu ustrojene unutarnje ustrojstvene jedinice. Prema sistematizaciji radnih mjesta u Jedinostvenom upravnom odjelu Grada Komiže predviđeno je 5 radnih mjesta te je ukupno 5 zaposlenika, pročelnik i 4 službenika od kojih su dva nadležna za obračun i naplatu gradskih prihoda, a to su Viši referent za financije i proračun te Referent za uredsko poslovanje i financije.

Analizom Općine Cijlpane utvrđeno je da se unutar Općine također ustrojava Jedinostveni upravni odjel Općine Cijlpane, a u Odjelu se ne ustrojavaju unutarnje ustrojstvene jedinice. Prema sistematizaciji, koja je sastavni dio Pravilnika o unutarnjem redu Jedinostvenog upravnog odjela Općine Cijlpane, unutar Odjela ustrojava se ukupno 8 radnih mjesta te svako radno mjesto iziskuje po jednog izvršitelja. Stoga je u Jedinostvenom upravnom odjelu ukupno 8 zaposlenika od kojih je jedan pročelnik jedinstvenog upravnog odjela, 5 je službenika i 2 namještenika. Za obračun i naplatu općinskih prihoda nadležan je Stručni suradnik za računovodstvo, knjigovodstvo i blagajnu.

Uzmemo li u obzir kriterij stanovništva kao usporedni podatak između lokalnih jedinica ipak dolazimo do određenih razlika u njihovom unutarnjem ustrojstvu odnosno unutarnjem ustrojstvu njihovog upravnog tijela. Analizom lokalnih jedinica utvrđena je sličnost između Grada Zagreba i Općine Viškovo u pogledu složenije organizacije naplate lokalnih prihoda, odnosno složenije organizacije unutarnjeg ustrojstva upravnog tijela. U njima se osniva upravno tijelo u kojem se dalje ustrojavaju odjeli i odsjeci. Grad Zagreb ima posebno upravno tijelo Gradski ured za financije i javnu nabavu, a Općina Viškovo ima poseban odsjek, Odsjek za proračun, financije i računovodstvo koji obavljaju poslove vezane uz financije pa tako i poslove obračuna i naplate lokalnih prihoda. Iako se u Općini Viškovo ustrojava Jedinstveni upravni odjel ono što čini razliku od jedinstvenih upravnih odjela Grada Komiže i Općine Cijlpane jest to što se unutar Jedinstvenog upravnog odjela Općine Viškovo ustrojavaju odsjeci dok jedinstveni upravni odjeli Grada Komiže i Općine Cijlpane nemaju unutarnje ustrojstvene jedinice. Također, sličnost je vidljiva kod Grada Komiže i Općine Cijlpane, jedinica koje imaju jednostavniju organizacijsku strukturu unutar koje se ustrojava jedinstveni upravni odjel bez unutarnjih ustrojstvenih jedinica sa svega nekoliko zaposlenika. Veći broj stanovnika pojedine lokalne jedinice zahtjeva i veći djelokrug poslova koji jedinica treba obavljati. Stoga veći broj stanovnika ujedno zahtjeva i složeniju organizaciju poslova, radnih mjesta te unutarnju strukturu upravnih tijela. U Gradskom uredu za financije i javnu nabavu Grada Zagreba ukupno je ustrojeno 99 radnih mjesta sa 207 izvršitelja, od čega je 8 radnih mjesta i 8 izvršitelja ustrojeno u Odjelu za obračun plaća, naknada i drugih dohodaka. U Jedinstvenom upravnom odjelu Općine Viškovo ukupno je predviđeno 32 radna mjesta sa 33 izvršitelja od čega je u Odsjeku za proračun, financije i računovodstvo 8 radnih mjesta i 8 izvršitelja. Dok je s druge strane, u jedinicama sa manjim brojem stanovnika jednostavnija unutarnja organizacija, manji djelokrug poslova, manji broj radnih mjesta te izvršitelja istih. U Jedinstvenom upravnom odjelu Grada Komiže ukupno je 5 radnih mjesta i 5 izvršitelja od čega su dva nadležna za obračun i naplatu gradskih prihoda. U Jedinstvenom upravnom odjelu Općine Cijlpane, oduzmemo li namještenike, zaposleno je ukupno 5 službenika od kojih je jedan nadležan za obračun i naplatu općinskih prihoda.

9. ZAKLJUČAK

Lokalnom i područnom (regionalnom) samoupravom nastoji se postići ideja decentralizacije u Republici Hrvatskoj i davanja veće samostalnosti gradovima, županijama i općinama. Samostalnost lokalnih jedinica predstavlja i dopuštenje jedinicama da same odaberu poreze koje će primjenjivati te da organiziraju kako će provoditi njihovo ubiranje i naplatu. Odnosno na koji način će organizirati unutarnje ustrojstvo upravnog tijela nadležnog za ubiranje i naplatu poreza ili će njihovo ubiranje i naplatu prenijeti na Ministarstvo financija, Poreznu upravu.

Naglasak u radu je bio na jedinicama iste teritorijalne razine koje se međusobno razlikuju po broju stanovništva. Tako imamo primjer organizacije naplate poreza i neporeznih prihoda najmnogoljudnijeg grada Zagreba i najmnogoljudnije općine Viškovo te s druge strane grada Komiže i općine Cijlpane - lokalne jedinice s najmanjim brojem stanovnika u Republici Hrvatskoj. Iz komparativne analize navedenih jedinica može se zaključiti da veći broj stanovnika ujedno znači i veći broj obveznika javnih davanja, a veći broj obveznika javnih davanja znači veći iznos gradskih i općinskih prihoda, a samim time i veća potreba za njihovim ubiranjem i naplatom pa time i veća potreba za zapošljavanjem većeg kadra zaposlenika radi pokrivanja većeg obujma poslova.

Analizom i komparacijom predmetnih lokalnih jedinica prikazano je da se unutarnje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela ne razlikuje s obzirom na to je li pojedina lokalna jedinica grad ili općina. Međutim, stanovništvo pojedine lokalne jedinice utječe na to koliko će unutarnje ustrojstvo upravnog tijela jedinice biti složeno. Veći broj stanovnika, kako je vidljivo kod analize Grada Zagreba i Općine Viškovo, zahtjeva složeniju organizaciju i unutarnje ustrojstvo upravnih tijela, osnivanje odjela i odsjeka, širi djelokrug poslova, veći broj radnih mjesta i izvršitelja. Dok manji broj stanovnika, kako je vidljivo u analizi Grada Komiže i Općine Cijlpane, zahtjeva jednostavniju organizacijsku strukturu upravnog tijela gdje se osniva jedinstveni upravni odjel koji obavlja sve poslove lokalne jedinice, manji broj radnih mjesta i njihovih izvršitelja.

Nove izmjene zakonskih propisa koje su stupile na snagu 01.01.2024. godine odnose se na ukidanje prireza porezu na dohodak i uvođenje poreza na dohodak. Odnosno njihovo spajanje u jedno javno davanje kojim je omogućeno jedinicama lokalne samouprave da svojim odlukama propišu visinu porezne stope poreza na dohodak za godišnje poreze, u granicama propisanim zakonom (za nesamostalni rad, samostalnu djelatnost i drugi dohodak). Smatram

da nove zakonske izmjene predstavljaju iskorak u pogledu povećanja autonomije lokalnih jedinica posebno fiskalne autonomije. Također, smatram, da bi se izdašnost poreza na dohodak mogla očitovati rastom prihoda lokalnih proračuna. Potencijalno bi rast prihoda lokalnih proračuna mogao utjecati na organizaciju ubiranja lokalnih prihoda u pogledu rasta potrebe za otvaranjem novih radnih mjesta i zapošljavanjem većeg broja ljudi.

Može se zaključiti da organizacija lokalnih jedinica koje imaju veći broj stanovnika zahtjeva veću složenost, dobro organizirano unutarnje ustrojstvo upravnog tijela, jasno definirana radna mjesta i veći broj zaposlenika kako bi se sav opseg poslova uredno obavljao. Također, zbog većih lokalnih prihoda i većeg djelokruga poslova koji nastaju zbog potrebe njihova ubiranja i naplate, lokalne jedinice sa većim brojem stanovnika moraju ustrojiti posebno upravno tijelo koje će se baviti samo financijama. Dok je s druge strane, u lokalnim jedinicama koje imaju manji broj stanovnika, dovoljno ustrojiti jedinstveni upravni odjel koji obavlja sve poslove lokalne jedinice. Lokalne jedinice su organizacije koje u svakom trenutku moraju biti spremne odgovoriti izazovima okoline pa tako i novim zakonskim izmjenama te je stoga potrebno dobro isplanirati kadrove i opise radnih mjesta zaposlenika kako bi lokalna jedinica mogla brzo i efikasno pokriti nove poslove koji bi potencijalno mogli nastati.

POPIS LITERATURE:

KNJIGE I ZNANSTVENI RADOVI:

1. Borković P., Decentralizacija i regionalizacija: Iskustva europskih zemalja, Diplomski rad, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2021.
2. Đulabić V., Lokalna samouprava i decentralizacija u Hrvatskoj, Rezultati istraživanja i preporuka za poboljšanje politike decentralizacije, Regionalni ured Zaklade Friedrich Ebert u Zagrebu, Zaklada Friedrich Ebert (FES), 2018.
3. Koprić I., Marčetić G., Musa A., Đulabić V., Lalić Novak G.; Upravna znanost – Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu; Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2021.
4. Koprić I., "Vršitelj dužnosti pročelnika upravnog tijela u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave", Hrvatska i komparativna javna uprava, 2-poseban prilog; 3-6 (osvrt, stručni), 2019.
5. Leben I., Decentralizacija u Republici Hrvatskoj uz komparativni prikaz nekih europskih zemalja, Diplomski rad, Veleučilište u Šibeniku, 2022.
6. Malatestinić I., Lokalni proračun i uključivanje javnosti u proces njegovog donošenja, Zagreb, Udruga gradova u Republici Hrvatskoj, 2011.
7. Serdar K., Suradnja i odnos lokalnog predstavničkog i izvršnog tijela, Riznica 7/2017.
8. Šimić T. i Novokmet A., "Fiskalna decentralizacija i pitanje teritorijalnog izravnjanja u Republici Hrvatskoj", Pravo i porezi, br. 3/2008.
9. Šinković Z., "Financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave", u: Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, Split, 2019.
10. Tidlačka M., Lokalni i regionalni porezi u Republici Hrvatskoj, Diplomski rad, Ekonomski fakultet u Osijeku, 2021.

PRAVNI PROPISI:

1. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Narodne novine 127/17, 138/20, 151/22, 114/23
2. Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o lokalnim porezima, Narodne novine 114/23
3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, Narodne novine, 114/2023
4. Zakon o lokalnim porezima, Narodne novine 115/16, 101/17, 114/22, 114/23
5. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20
6. Zakon o porezu na dohodak, Narodne novine 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23
7. Zakon o sustavu državne uprave, Narodne novine 66/19
8. Pravilnik o unutarnjem redu Jedinistvenog upravnog odjela Grada Komiže, Službeni glasnik Grada Komiže, br. 1/12, 8/14, 3/20 i 1/22
9. Pravilnik o unutarnjem redu Jedinistvenog upravnog odjela Općine Civljane, KLASA: 023-05/20-01/01, URBROJ: 2182/13-02-20-01 od 15. listopada 2020. godine
10. Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Jedinistvenog upravnog odjela Općine Viškovo, Službene novine Općine Viškovo, br. 3
11. Pravilnik o uvjetima, opsegu i naknadi za obavljanje poslova utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe radi naplate poreza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Narodne novine 1/2017
12. Pravilnik o unutarnjem redu Gradskog ureda za financije i javnu nabavu, Službeni glasnik Grada Zagreba br. 10

13. II. Izmjene i dopune Pravilnika o unutarnjem redu Jedinog upravnog odjela Grada Komiže, Službeni glasnik, br. 1/12 i 8/14
14. III. Izmjene i dopune Pravilnika o unutarnjem redu Jedinog upravnog odjela Grada Komiže, Službeni glasnik Grada Komiže, br. 1/12, 8/14 i 3/20
15. Odluka o lokalnim porezima Grada Zagreba, Službeni glasnik Grada Zagreba br. 42/2023
16. Odluka o općinskim porezima Općine Viškovo, Službene novine Općine Viškovo, br. 4/17, 14/17 i 8/20
17. Odluka o općinskim porezima Općine Cijljane, Narodne novine 154/2023
18. Odluka o porezima Grada Komiže, Službeni glasnik Grada Komiže, br. 7/23
19. Odluka o ustrojstvu i djelokrugu gradskih upravnih tijela, Službeni glasnik Grada Zagreba br. 17/21 i 24/21
20. Odluka o visini poreznih stopa godišnjeg poreza na dohodak na području grada Komiže, Službeni glasnik Grada Komiže, br. 7/23
21. Odluka o visini poreznih stopa godišnjeg poreza na dohodak na području Općine Viškovo, Narodne novine 153/2023-2293

WEB IZVORI:

1. CroRIS – Informacijski sustav znanosti RH www.croris.hr
2. Državni zavod za statistiku <https://dzs.gov.hr>
3. Grad Komiža - Službena stranica Grada Komiže www.komiza.hr
4. Grad Zagreb službene stranice: www.zagreb.hr
5. Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske <https://mpudt.gov.hr>
6. Općina Cijljane <https://cijljane.hr>
7. Općina Viškovo <https://opcina-viskovo.hr>